

Zasady pisania bibliografii

do prezentacji maturalnej z języka polskiego

zalecane w ZST w Olecku

opracowała Honorata Sz wajda

Bibliografia to uporządkowany spis (wykaz ,zestawienie dokumentów) zestawiony wg pewnych kryteriów, spełniający określone zadania informacyjne. Bibliografia: z greki *biblion* - książka, *graphen* – pisać.

- **bibliografia podmiotowa** zawiera opisy bibliograficzne dzieł autorów - to omawiane przez maturzystę utwory literackie, czyli wszystko, co zostaje poddane analizie podczas wystąpienia maturalnego; mogą to być dzieła literackie, dzieła sztuki, fragmenty muzyczne, fotografie, plakaty itp.
- **bibliografia przedmiotowa** zawiera opisy bibliograficzne pozycji, które są komentarzem naukowym do dzieł zamieszczonych w bibliografii podmiotowej, są to pozycje krytyczno-literackie służące maturzyście do opracowania tematu.

Jednostka opisu bibliograficznego zawiera następujące elementy:

Autor/autorzy (maksymalnie trzech), **tytuł, podtytuł, nazwa wydawcy, miejsce i rok wydania.**

Przykłady:

1. Fredro A., *Zemsta*, PWN, Warszawa 1975.
2. Hamada M., *Katalog ciekawych książek*, „Biblioteka w szkole” 2003, nr 2, s. 29-30.
3. Krasicki I., *Bajki*, PIW, Warszawa 1974.
4. *Literatura polska*, PIW, Warszawa 2000.
5. *Literatura polska 1918 – 1975*, pod red. Grodzkiej A., Zaworowskiej H., Żółkiewskiego H., PIW, Warszawa 1975.

Podstawowe zasady:

- ✓ **Tytuł** i **podtytuł** dzieła piszemy czcionką **pochyłą** (*kursywą*).
- ✓ **Tytuł** czasopisma - stosujemy cudzysłów (patrz przykład 2).
- ✓ Po znakach przestankowych (. , ; : ! ?) stawiamy **spację**.
Nie stawiamy **spacji** przed znakiem przestankowym.
- ✓ Jeżeli pozycja jest autorstwa więcej niż trzech osób – traktujemy ją jako pozycję zbiorową i nie wymieniamy autorów tylko zaczynamy od tytułu (patrz przykład 4).
- ✓ Jeżeli pozycja ma wielu autorów ale podany jest redaktor, wówczas zaczynamy od tytułu, następnie wymieniamy redaktora (patrz przykład 5).
- ✓ Pozycje w bibliografii układamy **alfabetycznie** – wg nazwiska autora.
Jeśli autor dzieła jest nieznany lub go nie umieszczamy (np. w przypadku prac zbiorowych) – bierzemy pod uwagę tytuł.
- ✓ Oznaczenie nazwy wydawcy: jeśli wydawnictwo jest **bardzo znane**
np. Państwowe Wydawnictwo Naukowe zapisujemy – **PWN**, Państwowy Instytut Wydawniczy – **PIW**, Wiedza Powszechna – **WP**, Zakład Narodowy im. Ossolińskich - **Ossol.**, Książka i Wiedza – **KiW**
Nie używa się takich skrótów, kiedy mamy do czynienia z **wydawcami mało znanymi** np.

Tak

Wyd. Greg
Wyd. Harmonia
Wyd. Kram

Nie

Greg
Harmonia, Harm.
Kram

Pozycje tomowe zapisujemy następująco:

Reymont W.S., *Chłopi*, t. 1-4, PIW, Warszawa 1970.

Sienkiewicz H., *Potop*, t. 1-3, PIW, Warszawa 1972.

Tomy możemy oznaczać: **T.** **t.** obie wersje są prawidłowe.

Zapis jednego wybranego tomu z pozycji wielotomowej:

- *Literatura polska: przewodnik encyklopedyczny*, t. 2 N – Ź [w:] *Literatura polska: przewodnik encyklopedyczny*, t. 1-2 A – Ź, PWN, Warszawa 1998.
- Remont W. S., *Chłopi: Zima*, t. 2 [w:] Reymont W. S., *Chłopi: Jesień, Zima, Wiosna, Lato*, t. 1-4, Iskry, Warszawa 1970.

UWAGA !

Jeżeli książka nie ma oznaczonego roku wydania piszemy **b. r.** (co oznacza „brak roku”).

Zapis fragmentu dzieła literackiego:

1. Mickiewicz A., *Pieśń Wajdeloty* [w:] Mickiewicz A., *Konrad Wallenrod*, Wyd. Greg, Warszawa b. r., s. 27-29.
2. Mickiewicz A., *Zaścianek – ks. VI* [w:] Mickiewicz A., *Pan Tadeusz czyli ostatni zajazd na Litwie: historia szlachecka z roku 1811i 1812 w dwunastu księgach wierszem*, Czytelnik, Warszawa 1963, s.163 – 182.
3. Orzeszkowa E., *Legenda o Janie i Cecylii* [w:] Orzeszkowa E., *Nad Niemnem* t. 1, Iskry, Warszawa 1991, s. 113 – 119.
4. Parandowski J., *Królestwo piekieł* [w:] Parandowski J., *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian*, Wyd. Puls, Londyn 1992, s. 151- 153.
5. Parandowski J., *Legendy Korynckie* [w:] Parandowski J., *Mitologia. Wierzenia Greków i Rzymian*, Wyd. Puls, Londyn 1992, s. 206-210.
6. Weiss T., *Mieszczanstwo przed sądem - „Moralność pani Dulskiej” Gabrieli Zapolskiej* [w:] *Arcydzieła literatury polskiej – interpretacje*, t. 1, pod red. Grzeszczuka S. i Niewolak-Krzywdy A., KAW, Rzeszów 1987, s. 169-177.

Zapis fragmentu z dramatu:

Sofokles, *Epejsodion III* [w:] Sofokles, *Antygona*, Wyd. Greg, Kraków b.r., s. 29-35.

Sofokles, *Exodos* [w:] Sofokles, *Antygona*, Wyd. Greg, Kraków b.r., s. 46-52.

Szekspir W., *Makbet*, akt I scena 3 [w:] Szekspir W., *Makbet*, Wyd. Agencja Morex, Warszawa 1993, s. 11-19.

Zapis utworu (np. jednego wiersza) wydanego w pracy zbiorowej lub antologii

1. Lechoń J., *Pytasz, co w moim życiu...* [w:] Rajca A., Polanicki J., *Poezja polska w szkole średniej od średniowiecza do współczesności. Antologia*, KAMA, Warszawa 1999, s. 415 - 416.
2. Mickiewicz A., *Oda do młodości* [w:] Mickiewicz A., *Wybór poezji*, Ossol., Wrocław 1986, s. 63.
3. Mickiewicz A., *Oda do młodości* [w:] *Antologia poezji od Średniowiecza do Romantyzmu dla klas I i II szkół średnich*, Wyd. Kram, Warszawa 1993, s. 419 - 421.
4. Mickiewicz A., *Romantyczność* [w:] Mickiewicz A., *Ballady i romanse*, Wyd. Siedmioróg, Wrocław 2000, s. 7 - 9.
5. Morsztyn J. A., *Do trupa* [w:] Rajca A., Polanicki J., *Poezja polska w szkole średniej od średniowiecza do współczesności. Antologia*, KAMA, Warszawa 1999, s. 88 – 89.

Zapis fragmentów Biblii

opis bibliograficzny Biblii:

Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu, Wyd. Pallottinum, Poznań 1989.

fragment z Biblii:

1. *Ewangelia wg Św. Mateusza* [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, Wyd. Pallottinum, Poznań 1989, s. 1127.
2. *Księga Hioba* [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, Wyd. Pallottinum, Poznań 1989, s. 539-568.

zapis fragmentu z jednej Ewangelii:

Ewangelia wg Św. Mateusza. Dzieciństwo Jezusa. Narodzenie Jezusa [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, Wyd. Pallottinum, Poznań 1989, s.1127.

Artykuł z prasy

Autor artykułu, Tytuł artykułu, „Tytuł czasopisma” rok wydania, numer wydania, ss.
Kowalski J., *Myśli o Herbercie*, „Cogito” 1998, nr 1-2, s. 15-28.

Czasem zdarza się, że autor artykułu podpisuje się tylko **inicjałami**, wtedy opis bibliograficzny wygląda następująco:

KO-WAL [Kowalski J.], *Myśli o Herbercie*, „Cogito”1998, nr 1-2, s. 15-25.

Opis bibliograficzny dzieła malarskiego, rzeźby, fotografii:

Autor dzieła (jeśli uda się go ustalić, jeśli nie – piszemy: nieokreślony malarz), **tytuł dzieła**, **wykorzystana forma** - reprodukcja, fotografia itp. [w:] podać **źródło** wykorzystanego materiału, **s.** (il., zdj., fot.)

Opis bibliograficzny obrazu:

1. Mehoffer J., *Dziwny ogród*, ilustracja [w:] Makowiecki A., *Literatura Młodej Polski. Podręcznik dla klasy trzeciej szkoły średniej*, WSiP, Warszawa 1994, s. 256.
2. Michałowski P., *Błękitny chłopiec*, reprodukcja [w:] *Piotr Michałowski*, Arkady, Warszawa 1974, s. 35.
3. Nieokreślony malarz polski, *Portret Franciszka Budzisz Pstrokońskiego*, reprodukcja [w:] *Polaków portret własny, cz. I Ilustracje*, Arkady, Warszawa 1983, il. 163.

Opis bibliograficzny rzeźby:

Fontana B., *Putta w kościele św. Anny*, zdjęcie [w:] Dobrowolski T., *Sztuka polska*, Wyd. Lit., Kraków 1974, s. 433.

Opis bibliograficzny fotografii:

Kurczab J., *Uczestnicy wyprawy w bazie*, zdjęcie [w:] *Karakorum. Polskie wyprawy alpinistyczne*, Wyd. Sport i Turystyka, Warszawa 1975, s. 47.

Opis bibliograficzny filmu

Tytuł (pisany kursywą), **imię i nazwisko reżysera**, **rok premiery**. np.:

1. *Bękart wojny*, reż. Quentin Tarantino, premiera 2009.
2. *Nic*, reż. Dorota Kędzierzawska, premiera 1998.
3. *Psy*, reż. Władysław Pasikowski, premiera 1992.

UWAGA: po cyfrach rzymskich **nie stawiamy kropki** i zaczynamy pisać wielką literą;
jeśli po cyfrze arabskiej lub podpunkcie literowym postawimy kropkę – zaczynamy pisać wielką literą;
po nawiasie piszemy małą literą np.:

- I Wyprawa po złote runo
- 1. Wyprawa po złote runo
- 1) **w**yprawa po złote runo
- a) **w**yprawa po złote runo
- a. Wyprawa po złote runo
- A. Wyprawa po złote runo

Zasady sporządzania opisów bibliograficznych, które składają się na bibliografię, są znormalizowane. Określają je normy: **PN-ISO 690 z 2002 r.** (dla książek i czasopism) oraz **PN-ISO-2 z 1999 r.** (dla dokumentów elektronicznych).

Najnowsza norma wprowadza podawanie numeru **ISBN** książki. Skrót ISBN pochodzi z ang.: International Standard Book Number. W 10-cyfrowym numerze jest zapisana informacja o kraju, wydawcy i samej książce (83 na początku oznacza Polskę), np.: Mickiewicz A., *Ballady i romanse*, Czytelnik, Warszawa 1984, ISBN 83-07- 01463-80.

Podstawowym źródłem, z którego przejmowane są dane do bibliografii, jest:

- dla wydawnictw zwartych – karta tytułowa lub jej odpowiednik, metryczka książki, która znajduje się za kartą tytułową bądź na końcu książki
- dla dokumentów elektronicznych – ekran, na którym wyświetlony jest tytuł, jeśli brak takiego ekranu, dopuszcza się przejmowanie danych z dokumentacji towarzyszącej lub opakowania